

de Raad van Voorlichting der Nederlandse pers af en schreef hij openlijk in zijn weekblad *De Reformatie*: 'Ik spreek heden rechtstreeks over onze Koningin, aan wie òn de Grondwet, òn het deze respecteerende oorlogsrecht mij als onderdaan verplicht. Ik hoop, dat de God der eeuwen haar genadig zal zijn. Ik zal morgen in de kerk, waar Gij niet komt, openlijk voor haar bidden. Ik spreek linea recta mijn beste wenschen voor het Koninklijk Huis uit.'²⁴

Dit polemische weekblad, met zijn journalistiek die wortelde in de klassieke protestantse traditie, die met haar pleit voor vrijheid en zelfstandigheid de natie heeft gediend, werd naar aanleiding van het nummer van 16 augustus 1940 de eer van een verschijningsverbod aangedaan. Schilder werd op 22 augustus 1940 gearresteerd en verdween voor enkele maanden in de gevangenis.

Schilders journalistiek is een monument van het recht op een pluriforme pers, die een afspiegeling vormt van de trias van geestelijke stromingen, die in de loop van de geschiedenis in wisselende verhoudingen vorm hebben gegeven aan Nederlands zelfstandig volksbestaan. Omdat Schilder zijn redacteurschap niet heeft opgevat als een beroep, maar als een roeping, behoudt zijn polemische journalistiek haar betekenis, met name voor een cultuur, die een dergelijke roeping nauwelijks meer erkent.

Terwijl Kuiper op het hoogtepunt van de, naar velen dachten, niet tot staan te brengen opmars van de vrijzinnige theologie, tot zijn polemiekwam, om uiting te geven aan de stem van de gereformeerde gezindte in het land, toen men dacht dat haar wetenschap en politieke betekenis ten dode gedoemd was, deed Schilder in feite hetzelfde in de twintigste eeuw, toen velen Kuipers erfenis nog slechts binnen eigen kring wilden bewaren. Schilder dwong, ook in zijn toetsing van de theologie van Kuiper, zijn mede-gereformeerden tot hernieuwd nadenken over de religieuze, theologische en politieke erfenis van Kuiper. In feite trad hij

zeggen, dat het nederlandsche volk, en met name het christelijke, genoegzaam is gedisciplineerd, om nu alle onlusten te wraken, alle belediging te veroordeelen, alle eigenmachtig verzet van harte verre weg te wenschen.' Vermoedelijk werd deze passage in gewijzigde vorm gepubliceerd, omdat men vreesde, dat een gebrek aan historische kennis aangaande de situatie van de eerste oorlogsmaanden de lezer tot de slotsom zou kunnen voeren, dat Schilder het standpunt van de illegaliteit van de hand had gewezen.

Deze kwestie was in juni 1940 niet aan de orde. Het ging er Schilder toen om het Nederlandse volk, waarvan het leger gecapituleerd had, in *geestelijk* opzicht te oriënteren inzake zijn houding jegens de bezettende macht, en met name jegens haar Nederlandse handlangers.

24. K. Schilder, 'Revolutie met stille trom', *De Reformatie*, XX, 19 juli 1940, 320.